

Начало>Семейноправни въпроси и наследство>Родителска отговорност — родителски права и право на лични отношения с детето
Starševska odgovornost – pravica do varstva in vzgoje otroka ter stikov

Словения

1 Kaj dejansko pomeni pravni izraz „starševska odgovornost“? Kakšne so pravice in obveznosti nosilca starševske odgovornosti?

Gre za pravna razmerja, ki jih ureja **družinsko pravo**. Razmerje nastane z rojstvom otroka oziroma z ugotovitvijo očetovstva in materinstva, pri čemer so v slovenskem pravnem sistemu nezakonski otroci glede pravic in obveznosti izenačeni z zakonskimi. Po slovenski pravni ureditvi, ki je sprejela sistem popolne posvojitve, so z naravnimi otroci izenačeni tudi posvojeni otroci.

Pravni temelj je v **Ustavi Republike Slovenije in sicer v 54. členu**, ki določa, da imajo starši pravico in dolžnost vzdrževati, izobraževati in vzgajati svoje otroke. Ta pravica in dolžnost se staršem lahko odvzame ali omeji samo iz razlogov, ki jih zaradi varovanja otrokovih koristi določa zakon. Otroci, rojeni zunaj zakonske zveze, imajo enake pravice kakor otroci, rojeni v njej.

Starševska skrb je celota obveznosti in pravic staršev, da v skladu s svojimi zmožnostmi ustvarijo razmere, v katerih bo zagotovljen celovit otrokov razvoj.

Starševska skrb pripada skupaj obema staršema. (6. člen Družinskega zakonika)

Starši v vseh dejavnostih v zvezi z otrokom skrbijo za korist otroka. Otroke vzgajajo s spoštovanjem do njihove osebe, individualnosti in dostojanstva. Starši imajo pri skrbi in odgovornosti za korist otroka prednost pred vsemi drugimi. Starši delajo v korist otroka, če, zlasti ob upoštevanju osebnosti otroka, njegove starosti in razvojne stopnje ter hotenj, primerno zadovoljujejo njegove materialne, čustvene in psihosocialne potrebe z ravnanjem, ki kaže na njihovo skrb in odgovornost do otroka, ter mu nudijo primerno vzgojno vodstvo in ga spodbujajo v njegovem razvoju. (7. člen Družinskega zakonika).

Starši imajo glavno in enako odgovornost za varstvo in vzgojo otroka ter njegov razvoj. Koristi otroka so njihova poglavitna skrb. Država jim nudi pomoč pri izvajanju njihove odgovornosti.

Starševska skrb so obveznosti in pravice staršev, ki se nanašajo na skrb za otrokovo življenje in zdravje, njegovo vzgojo, varstvo in nego, nadzor nad otrokom in skrb za njegovo izobraževanje ter obveznosti in pravice staršev, ki se nanašajo na zastopanje in preživljanje otroka ter na upravljanje njegovega premoženja. Pristojni organ lahko omeji ali odvzame starševsko skrb enemu ali obema od staršev pod pogoji, ki jih določa ta zakonik.

Starši morajo skrbeti za življenje in zdravje svojih otrok, jih varovati, negovati in vzgajati ter nadzorovati. Starši morajo svojim otrokom omogočiti zdravo rast, skladen osebnostni razvoj in usposobitev za samostojno življenje in delo. Starši morajo preživljati svoje otroke v skladu z določbami tega zakonika ter po svojih močeh skrbeti za šolanje in strokovno izobrazbo svojih otrok glede na njihove sposobnosti, nagnjenja in želje. (135., 136. in 137. člen Družinskega zakonika)

Otrok ima pravico do stikov z obema staršema, starša pa imata pravico do stikov z otrokom. (141. člen Družinskega zakonika)

Odškodninsko odgovornost staršev za otroke v 142. členu določa Obligacijski zakonik. Starši odgovarjajo za škodo, ki jo povzroči drugemu njihov otrok do dopolnjenega sedmega leta, ne glede na svojo krivdo. Starši odgovarjajo za škodo, katero povzroči drugemu njihov mladoletni otrok, ki je dopolnil sedem let, razen če dokažejo, da je škoda nastala brez njihove krivde.

Zastopanje kot delovanje za otroka v razmerjih do zunanjega sveta je urejeno v 145. členu Družinskega zakonika. Otroke zastopajo starši, razen če zakon določa drugače (npr. če je otrok postavljen pod skrbništvo). Če je treba otroku kaj vročiti ali sporočiti, se to lahko veljavno vroči ali sporoči enemu ali drugemu od staršev, če starši ne živijo skupaj, pa tistemu, pri katerem otrok živi, ali tistemu, ki je naveden v sodni poravnavi ali odločitvi sodišča o skupnem varstvu in vzgoji otroka iz 139. člena tega zakonika. (145. člen Družinskega zakonika)

Otrokovo premoženje upravljajo v njegovo korist njegovi starši. Dohodke iz premoženja otroka smejo starši uporabljati predvsem za njegovo preživljanje, vzgojo in izobraževanje, če sami nimajo zadosti sredstev pa tudi za nujne potrebe družinske skupnosti. (147., 148. člen Družinskega zakonika)

2 Kdo je ponavadi nosilec starševske odgovornosti do otroka?

Starši imajo glavno in enako odgovornost za varstvo in vzgojo otroka ter njegov razvoj. Koristi otroka so njihova poglavitna skrb. (135. člen Družinskega zakonika)

Starševsko skrb izvajata oba od staršev sporazumno v skladu s koristjo otroka. Če se sama o tem ne sporazumeta, jima pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo, na njuno željo pa tudi mediatorji. Kadar starši ne živijo skupaj in otrok ni zaupan v varstvo in vzgojo obema od staršev, odločata o vprašanih, ki bistveno vplivajo na njegov razvoj, sporazumno in v skladu s koristjo otroka. Če se sama o tem ne sporazumeta, jima pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo, na njuno željo pa tudi mediatorji.

Tisti od staršev, ki mu je otrok zaupan v varstvo in vzgojo, odloča o vprašanih otrokovega dnevnega življenja in o otrokovem stalnem prebivališču, če s tem ne posega na vprašanja, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj.

Če se starši v navedenih primerih ne sporazumejo o vprašanih, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj, odloči o tem sodišče.

Kadar je eden od staršev zadržan izvajati starševsko skrb, jo izvaja drugi od staršev sam.

Če eden od staršev ni več živ ali ni znan ali če mu je odvzeta starševska skrb, pripada starševska skrb drugemu od staršev. (151. člen Družinskega zakonika)

3 Ali je mogoče za izvrševanje starševske odgovornosti določiti drugo osebo, če starši tega nočejo ali ne želijo?

Starši imajo pred vsemi drugimi pravico in obveznost varovati pravice in koristi svojega otroka. Če starši te svoje pravice in obveznosti ne izvajajo ali je ne izvajajo v korist otroka, država izvede ukrepe za varstvo pravic in koristi otroka (v nadaljnjem besedilu: ukrep za varstvo koristi otroka). Ukrepi za varstvo koristi otroka se lahko izvajajo, dokler otrok ne postane popolnoma poslovno sposoben, če ta zakonik ne določa drugače. (154. člen Družinskega zakonika)

Sodišče staršem odvzame otroka in ga namesti k drugi osebi, v rejništvo ali v zavod, če je otrok ogrožen in je mogoče le z odvzemanjem v zadostni meri zavarovati njegove koristi in če okoliščine primera kažejo, da bodo starši po določenem času ponovno lahko prevzeli skrb za njegovo vzgojo in varstvo. (174. člen Družinskega zakonika)

Zaradi otrokovih psihosocialnih težav, ki se kažejo kot vedenjske, čustvene, učne ali druge težave v njegovem odrasčanju, če je ogrožen otrok sam ali drugi otroci v družini in je le z njegovo namestitvijo v zavod mogoče v zadostni meri zavarovati njegove koristi ali koristi drugih otrok v družini, sodišče odloči tudi o namestitvi otroka v zavod. (175. člen Družinskega zakonika)

Za otroka lahko skrbi posvojitelj. V posvojitve se sme dati samo otrok, če so starši po otrokovem rojstvu privolili v posvojitve pred centrom za socialno delo ali sodiščem. Za otroka, ki še ni dopolnil osem tednov starosti, morajo privolitev po osmih tednih starosti otroka potrditi, sicer privolitev nima pravnega učinka. Ni potrebna privolitev tistega od staršev, ki mu je bila odvzeta starševska skrb ali ki trajno ni sposoben izraziti svoje volje. V posvojitve se sme dati tudi otrok, katerega starši so neznani ali že leto dni ni znano njihovo prebivališče. (218. člen Družinskega zakonika)

S posvojitvijo prenehajo pravice in obveznosti

otrokom do njegovih staršev in drugih sorodnikov ter pravice in obveznosti staršev in sorodnikov do njega. Če posvoji otroka zakonec ali zunajzakonski partner enega od otrokovih staršev, ne prenehajo pravice in obveznosti otroka do tega od staršev in njegovih sorodnikov ter pravice in obveznosti tega od staršev in njegovih sorodnikov do otroka. (220. člen Družinskega zakonika)

Družinski zakonik glede skrbi za otroka prinaša tudi nov institut, in sicer podelitev starševske skrbi sorodniku. Ta institut je mogoče uporabiti le za otroka, ki nima živih staršev. Sodišče lahko sorodniku, če je to otroku v korist, podeli starševsko skrb, če je pripravljen prevzeti skrb za otroka in izpolnjuje pogoje za posvojitev otroka iz zakonika. Družinski zakonik določa, kdo se v teh primerih šteje za sorodnika: oseba, ki je z otrokom v krvnem sorodstvu v ravni vrsti do vštetega drugega kolena ali v stranski vrsti do vštetega četrtega kolena. S podelitvijo starševske skrbi pridobi oseba, ki ji je podeljena starševska skrb za otroka, enake obveznosti in pravice, kot bi jih imeli otrokovi starši in postane zakoniti zastopnik otroka. Oseba, ki ji je podeljena starševska skrb, mora otroka preživljati. Sorodnikoma, ki sta v zakonski zvezi ali zunajzakonski skupnosti, ali sorodniku in njegovemu zakoncu ali zunajzakonskemu partnerju ob izpolnjevanju zakonskih pogojev, sodišče starševsko skrb podeli le obema skupaj. (231. člen Družinskega zakonika)

Otroka, ki nima staršev ali za katerega starši ne skrbijo, postavi sodišče pod skrbništvo in mu imenuje skrbnika. (257. člen Družinskega zakonika) Center za socialno delo ali sodišče imenuje kolizijskega skrbnika otroku, nad katerim izvajajo starševsko skrb starši, če so si njihove koristi v navzkrižju ali če so si v primeru skrbništva koristi varovanca in njegovega skrbnika v navzkrižju. (269. člen Družinskega zakonika)

4 Kako se ureja vprašanje starševske odgovornosti, če se starša razvežeta ali razideta?

Če starši ne živijo ali ne bodo več živeli skupaj, se morajo sporazumeti o varstvu in vzgoji skupnih otrok v skladu z njihovimi koristmi. Sporazumejo se lahko za skupno varstvo in vzgojo otrok, da so vsi otroci v varstvu in vzgoji pri enem od njiju ali da so eni otroci pri enem, drugi pri drugem od njiju. Če se sami o tem ne sporazumejo, jim pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo, na njihovo željo pa tudi mediatorji. Če se starši sporazumejo o varstvu in vzgoji otrok, lahko predlagajo sklenitev sodne poravnave. Če sodišče ugotovi, da sporazum ni v skladu s koristjo otrok, predlog zavrne. Če se starši ne sporazumejo o varstvu in vzgoji otrok, o tem odloči sodišče. Sodišče lahko po uradni dolžnosti v skladu z določbami tega zakonika odloči tudi o vseh ukrepih za varstvo koristi otrok. V postopku odločanja o varstvu in vzgoji sodišče vselej odloči tudi o preživljanju skupnih otrok in o stikih s starši v skladu s tem zakonikom. Sodišče izda novo odločbo o varstvu in vzgoji otroka, če to zahtevajo spremenjene razmere in koristi otroka. (138. člen Družinskega zakonika)

Kadar sodišče razveže zakonsko zvezo, odloči tudi o varstvu, vzgoji in preživljanju skupnih otrok ter o njihovih stikih s starši v skladu s tem zakonom. Pred tem mora ugotoviti, kako bodo koristi otroka najboljše zagotovljene. (98. člen Družinskega zakonika)

Kadar starši ne živijo skupaj in otrok ni zaupan v varstvo in vzgojo obema od staršev, odločata o vprašanih, ki bistveno vplivajo na njegov razvoj, sporazumno in v skladu s koristjo otroka. Če se sama o tem ne sporazumeta, jima pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo, na njuno željo pa tudi mediatorji. Tisti od staršev, ki mu je otrok zaupan v varstvo in vzgojo, odloča o vprašanih otrokovega dnevnega življenja in o otrokovem stalnem prebivališču, če s tem ne posega na vprašanja, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj. (151. člen Družinskega zakonika)

5 Katere formalnosti morata starša spoštovati pri sklenitvi sporazuma o starševski odgovornosti, da je ta sporazum pravno zavezujoč?

Če starši ne živijo ali ne bodo več živeli skupaj, se morajo sporazumeti o varstvu in vzgoji skupnih otrok v skladu z njihovimi koristmi. Sporazumejo se lahko za skupno varstvo in vzgojo otrok, da so vsi otroci v varstvu in vzgoji pri enem od njiju ali da so eni otroci pri enem, drugi pri drugem od njiju. Če se sami o tem ne sporazumejo, jim pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo, na njihovo željo pa tudi mediatorji. Če se starši sporazumejo o varstvu in vzgoji otrok, lahko predlagajo sklenitev sodne poravnave. Če sodišče ugotovi, da sporazum ni v skladu s koristjo otrok, predlog zavrne. Če se starši ne sporazumejo o varstvu in vzgoji otrok, o tem odloči sodišče. (138. člen Družinskega zakonika)

Sodna poravnava ali odločitev sodišča o skupnem varstvu in vzgoji otroka mora vsebovati odločitev o stalnem prebivališču otroka, o tem, kateremu od staršev se vročajo pošiljke za otroka in o preživljanju otroka. (139. člen Družinskega zakonika)

Starši, ki ne živijo ali ne bodo več živeli skupaj, pa tudi starši, ki živijo skupaj, se sporazumejo o preživljanju skupnih otrok. Če se sami o tem ne sporazumejo, jim pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo, na njihovo željo pa tudi mediatorji. Če se starši ne sporazumejo o preživljanju skupnih otrok, odloči o tem sodišče. (140. člen Družinskega zakonika)

Otrok ima pravico do stikov z obema od staršev in oba od staršev imata pravico do stikov z otrokom. S stiki se zagotavljajo koristi otroka. Tisti od staršev, kateremu je bil otrok zaupan v varstvo in vzgojo, ali druga oseba, h kateri je bil otrok nameščen, mora opustiti vse, kar otežuje ali onemogoča stike. Prizadevati si mora za ustrezen otrokov odnos do stikov z drugim od staršev oziroma s starši. Tisti od staršev, ki izvaja stike, mora opustiti vse, kar otežuje izvajanje stikov ter varstvo in vzgojo otroka. Starši, ki ne živijo ali ne bodo več živeli skupaj, se sporazumejo o stikih. Če se sami o tem ne sporazumejo, jim pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo, na njihovo željo pa tudi mediatorji. Če se starši sporazumejo o stikih, lahko predlagajo sklenitev sodne poravnave. Če sodišče ugotovi, da sporazum ni v skladu s koristjo otroka, predlog zavrne. Če se starši ne sporazumejo o stikih, odloči o tem sodišče. (141. člen Družinskega zakonika)

Otrok ima pravico do stikov z drugimi osebami, s katerimi je družinsko povezan in nanje osebno navezan, razen če je to v nasprotju s koristjo otroka. Šteje se, da so take osebe predvsem njegovi stari starši, bratje in sestre, polbratje in polsestre, nekdanja rejnica ali rejnik, prejšnji ali sedanji zakonec, zunajzakonska partnerica ali zunajzakonski partner enega ali drugega od njegovih staršev. O stikih se sporazumejo otrokovi starši, otrok, če je sposoben razumeti pomen sporazuma, in navedene osebe. Če se sami o tem ne sporazumejo, jim pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo, na njihovo željo pa tudi mediatorji. Obseg in način izvajanja stikov morata biti v korist otroka. Če se otrokovi starši, otrok in navedene osebe sporazumejo o stikih, lahko predlagajo sklenitev sodne poravnave. Če sodišče ugotovi, da sporazum ni v skladu s koristjo otrok, predlog zavrne. Če se otrokovi starši, otrok in osebe iz prvega odstavka tega člena ne sporazumejo, odloči o stikih sodišče. (142. člen Družinskega zakonika)

6 Katera alternativna sredstva so za reševanje spora zunaj sodišča na voljo staršem, kadar se ti ne morejo sporazumeti o starševski odgovornosti?

Starša se, preden sodišču predlagata, naj odloči o varstvu in vzgoji otroka, o njegovem preživljanju in o njegovih stikih z njimi ali z drugimi osebami ali o vprašanih izvajanja starševske skrbi, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj, udeležita predhodnega svetovanja pri centru za socialno delo, razen če je eden od staršev nerazsoden ali če je eden od staršev živi v tujini, je pogrešan ali neznanega prebivališča.

Če gre za stike z drugo osebo, se mora svetovanja pred vložitvijo predloga udeležiti tudi ta druga oseba in otrok, kadar je predlagatelj.

Namen predhodnega svetovanja je starša oziroma drugo osebo opozoriti na varstvo koristi otroka pri urejanju razmerij z otrokom, na dober vpliv sporazumnega urejanja teh razmerij in jih v tej zvezi seznaniti tudi z namenom postopka mediacije.

Svetovanje je treba opraviti tudi pred vložitvijo predloga za izdajo nove odločbe o kateri izmed zadev, navedenih v prvem odstavku tega člena.

Predhodnega svetovanja se udeležita starša oziroma zgoraj navedene osebe osebno brez pooblaščenec. Ob soglasju staršev oziroma zgoraj navedenih oseb lahko center za socialno delo predhodno svetovanje nadaljuje s postopkom mediacije ali pa se ti udeležijo mediacije pri drugih izvajalcih. (203. člen Družinskega zakonika)

Mediacija se lahko izvede pred začetkom sodnega postopka, med njim ali po koncu sodnega postopka, obsega pa pomoč pri urejanju osebnih in premoženjskih razmerij. Mediacija se prvenstveno izvaja pred začetkom sodnega postopka z namenom oblikovati predlog za sporazumno razvezo zakonske zveze ali predlog za sklenitev sodne poravnave o varstvu in vzgoji otroka, o njegovem preživljanju in o njegovih stikih s starši ali z drugimi osebami ali o

vprašanjih izvajanja starševske skrbi, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj. Mediacija med sodnim postopkom se izvaja v skladu z zakonom, ki ureja alternativno reševanje sodnih sporov. Sodišče lahko predlog strank oziroma udeležencev postopka, ki soglašajo, da se opravi poskus mediacije, zavrne in ne prekine sodnega postopka, če v postopkih, ki se nanašajo tudi na otroka, meni, da prekinitev ne bi bila v korist otroka. (205. člen Družinskega zakonika)

7 O katerih vprašanih v zvezi z otrokom lahko odloča sodnik, če starša zadevo predloži sodišču?

Sodišče lahko odloči, da so vsi otroci v varstvu in vzgoji pri enem od staršev ali da so eni otroci pri enem, drugi pri drugem od njiju, lahko odloči tudi o skupnem varstvu in vzgoji otroka. Poleg tega lahko sodišče po uradni dolžnosti v skladu z določbami zakonika odloči tudi o vseh ukrepih za varstvo koristi otroka. V postopku odločanja o varstvu in vzgoji sodišče vselej odloči tudi o preživljanju skupnih otrok in o stikih s starši v skladu s tem zakonikom. Sodišče izda novo odločbo o varstvu in vzgoji otroka, če to zahtevajo spremenjene razmere in koristi otroka. (138., 139. člen Družinskega zakonika)

Sodišče odloči tudi o preživljanju otrok in o stikih. (105.a, 106. in 106.a člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih)

Pri odločanju o stikih vodi sodišče predvsem korist otroka. Če tisti od staršev, pri katerem otrok živi, onemogoča stike med otrokom in drugim od staršev ter stikov ni mogoče izvajati niti ob strokovni pomoči centra za socialno delo, lahko sodišče na predlog drugega od staršev odloči, da se tistemu, ki onemogoča stike, odvzame varstvo in vzgoja ter se otroka zaupa drugemu od staršev, če sodišče ugotovi, da bo ta omogočal stike, in če je le tako mogoče varovati korist otroka. Sodišče izda novo odločbo o stikih s starši, če to zahtevajo spremenjene razmere in koristi otroka. (141. člen Družinskega zakonika) Sodišče lahko v okviru ukrepa za varstvo koristi otroka pravico do stikov odvzame ali omeji (173. člen Družinskega zakonika)

Sodišče pri odločitvi o varstvu, vzgoji in preživljanju otroka, o stikih, izvajanju starševske skrbi in podelitvi starševske skrbi sorodniku upošteva tudi otrokovo mnenje, ki ga je otrok izrazil sam ali po osebi, ki ji zaupa in jo je sam izbral, če je sposoben razumeti njegov pomen in posledice. Sodišče glede koristi otroka upošteva mnenje centra za socialno delo, kadar ga pridobi v skladu z določbami zakona, ki ureja nepravdni postopek. (143. člen Družinskega zakonika)

Pri odmeri preživnine za otroka mora sodišče upoštevati korist otroka, tako da je preživnina primerna za zagotavljanje njegovega uspešnega telesnega in duševnega razvoja. Preživnina mora zajemati stroške otrokovih življenjskih potreb, zlasti stroške prebivanja, hrane, oblačil, obutve, varstva, izobraževanja, vzgoje, oddiha, razvedrila in drugih posebnih potreb. (190. člen Družinskega zakonika)

8 Če sodišče odloči, da ima eden od staršev izključno pravico do varstva in vzgoje otroka, ali to pomeni, da odloča o vsem v zvezi z otrokom brez predhodnega posvetovanja z drugim od staršev?

Kadar starši ne živijo skupaj in otrok ni zaupan v varstvo in vzgojo obema od staršev, odločata o vprašanih, ki bistveno vplivajo na njegov razvoj, sporazumno in v skladu s koristjo otroka. Če se sama o tem ne sporazumeta, jima pri sklenitvi sporazuma pomaga center za socialno delo, na njuno željo pa tudi mediatorji. Tisti od staršev, ki mu je otrok zaupan v varstvo in vzgojo, odloča o vprašanih otrokovega dnevnega življenja in o otrokovem stalnem prebivališču, če s tem ne posega na vprašanja, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj. Če se starši v navedenih primerih ne sporazumejo o vprašanih, ki bistveno vplivajo na otrokov razvoj, odloči o tem sodišče. (151. člen Družinskega zakonika)

9 Če sodišče odloči, da imata starša skupno pravico do varstva in vzgoje otroka, kaj to pomeni v praksi?

To pomeni, da sta oba starša enako odgovorna za otrokovo vzgojo in razvoj in da oba še naprej skrbita zanj.

10 Pri katerem sodišču ali organu je treba vložiti vlogo v zvezi s starševsko odgovornostjo? Katere formalnosti je treba upoštevati in katere dokumente je treba priložiti k vlogi?

Za odločanje so **stvarno pristojna** okrožna sodišča. (10. člen Zakona o nepravdnem postopku)

Za odločanje je **krajevno pristojno** sodišče, na območju katerega ima oseba, proti kateri je vložen predlog, stalno prebivališče ali sedež. Kadar se postopek začne po uradni dolžnosti, je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega ima stalno prebivališče oseba, glede katere se postopek vodi. Če sodeluje v postopku samo en udeleženec, je krajevno pristojno sodišče, kjer ima ta udeleženec stalno prebivališče ali sedež. Če udeleženec nima stalnega prebivališča v Republiki Sloveniji, se določi krajevna pristojnost po njegovem začasnem prebivališču. Če ima poleg stalnega prebivališča tudi začasno prebivališče v kakem drugem kraju in se da po okoliščinah domnevati, da bo tam prebival daljši čas, je krajevno pristojno tudi sodišče začasnega prebivališča udeleženca. Če so za odločanje pristojna sodišča Republike Slovenije, pa ni mogoče ugotoviti, katero sodišče je krajevno pristojno, določi krajevno pristojno sodišče Vrhovno sodišče Republike Slovenije. (11. člen Zakona o nepravdnem postopku)

Če je v sporih za zakonito preživljanje tožeča stranka oseba, ki zahteva preživljanje, je za sojenje poleg sodišča splošne krajevnosti pristojno tudi sodišče, na območju katerega ima tožeča stranka stalno oziroma začasno prebivališče. Če je v sporih za zakonito preživljanje tožeča stranka oseba, ki zahteva preživljanje, je za sojenje poleg sodišča splošne krajevnosti pristojno tudi sodišče, na območju katerega ima tožeča stranka stalno oziroma začasno prebivališče. (50. člen Zakona o pravdnem postopku)

V nepravdnem postopku se smiselno uporabljajo določbe zakona o pravdnem postopku, če zakon ne določa drugače.

Predlog v nepravdnem postopku mora vsebovati opis razmerja oziroma stanje, o katerem naj sodišče odloči, dejstva, ki so pomembna za odločitev, dokaze za te navedbe, druge podatke, ki jih mora imeti vsaka vloga, in identifikacijske podatke udeležencev, kot jih zakon o pravdnem postopku določa za tožbo (23. člen Zakona o nepravdnem postopku)

Stranke in drugi udeleženci v postopku vlagajo sodišču tožbe, pritožbe in druge vloge **v slovenskem jeziku ali v jeziku narodne skupnosti**, ki je pri sodišču v uradni rabi. (104. člen Zakona o pravdnem postopku) Tožba mora obsegati določen zahtevek glede glavne stvari in stranskih terjatev, dejstva, na katera tožnik opira zahtevek, dokaze, s katerimi se ta dejstva ugotavljajo, druge podatke, ki jih mora imeti vsaka vloga, in identifikacijske podatke strank, kot to določa zakon o pravdnem postopku (180. člen Zakona o pravdnem postopku)

Ob vložitvi predloga za začetek postopka mora biti plačana sodna taksa, če zakon ne določa drugače. (39. člen Zakona o nepravdnem postopku)

V skladu z Zakonom o pravdnem postopku so z vlogo mišljeni tožba, odgovor na tožbo, pravno sredstvo in druge izjave, predlogi ali sporočila, ki se vlagajo zunaj obravnave. Vloge morajo biti razumljive in obsegati vse, kar je treba, da se lahko obravnavajo. Predvsem morajo obsegati: navedbo sodišča, ime ter stalno oziroma začasno prebivališče oziroma sedež strank, morebitnih njihovih zakonitih zastopnikov in pooblaščenec, sporni predmet in vsebino izjave.

Vložnik mora vlogo podpisati, razen če to zaradi oblike vloge ni mogoče. Za izviren podpis vložnika se šteje njegov lastnoročni podpis kot tudi elektronski podpis, ki je enakovreden lastnoročnemu podpisu. Če vložnik ne zna pisati ali se ne more podpisati, pritisne na vlogo namesto podpisa odtis kazalca. Če sodišče dvomi o pristnosti take vloge, lahko s sklepom odredi, naj se predloži vloga z overjenim podpisom. Zoper tak sklep ni pritožbe. Če vsebuje izjava kakšno zahtevo, mora stranka v vlogi navesti dejstva, na katera jo opira, in dokaze, kadar je to potrebno. (105. člen Zakona o pravdnem postopku)

Vloga je pisna vloga v fizični ali elektronski obliki. Pisna vloga je vloga, ki je napisana ali natisnjena in lastnoročno podpisana (vloga v fizični obliki), ali vloga, ki je v elektronski obliki in je podpisana z elektronskim podpisom, ki je enakovreden lastnoročnemu podpisu (vloga v elektronski obliki). Vloga v fizični obliki se vloži tako, da se pošlje po pošti, z uporabo sredstev komunikacijske tehnologije, izroči neposredno organu ali po osebi, ki opravlja posredovanje vlog kot svojo dejavnost. Vloga v elektronski obliki se vloži tako, da se vloži v informacijski sistem sodstva. Informacijski sistem sodstva vložniku samodejno potrdi prejem vloge. Vloga se lahko vloži tudi na predpisanem ali drugače pripravljenem obrazcu. Ne glede na določbe drugih predpisov se za obrazce v elektronski obliki zahteva, da imajo enako vsebino kot obrazci, predpisani samo v fizični obliki. (105.b člena Zakona o pravdnem postopku)

Če vsebuje izjava kakšno zahtevo, mora stranka v vlogi navesti dejstva, na katera jo opira, in dokaze, kadar je to potrebno.

Vloge, ki jih je treba vročiti nasprotni stranki, se morajo izročiti sodišču v toliko izvodih, kolikor jih je treba za sodišče in nasprotno stranko, ter v taki obliki, da jih sodišče lahko vroči. To velja tudi za priloge. Vloge in priloge, vložene po elektronski poti, ki jih je treba vročiti nasprotni stranki, se pošljejo v enem izvodu.

Sodišče naredi toliko elektronskih kopij ali fotokopij, kolikor jih je treba za nasprotno stranko. Če je na nasprotni strani več oseb, ki imajo skupnega zakonitega zastopnika ali pooblaščenca, se lahko izročijo vloge in priloge za vse skupaj v enem izvodu. (106. člen Zakona o nepravdnem postopku)

11 Kateri postopek se pri tem uporablja? Ali je na voljo skrajšani postopek?

V postopkih za ureditev osebnih stanj in družinskih razmerij sodišče odloča v nepravdnem postopku. (X. poglavje Zakona o nepravdnem postopku)

Sodne zadeve iz Družinskega zakonika, ki se vodijo v zvezi z razmerji med starši in otroki, posvojitvijo, podelitvijo starševske skrbi sorodnikom, rejništvom in skrbništvom, se rešujejo prednostno. Za odločanje o zadevah iz tega zakonika, za katere so po tem zakoniku pristojna sodišča, so na prvi stopnji stvarno pristojna okrožna sodišča, razen če drug zakon določa drugače. (14. člen Družinskega zakonika)

Okrožno sodišče odloča v pravnem postopku, če z zakonom ni določeno, da odloča v nepravdnem postopku. Zadeve, ki jih ureja Zakon o zakonski zvezi in družinskih razmerjih, sodišče rešuje prednostno. (10.a člen Zakona o zakonski zvezi in družinskih razmerjih)

Družinski zakonik določa, da v postopkih za varstvo koristi otroka sodišče izda začasno odredbo, če je verjetno izkazano, da je otrok ogrožen. (161. člen Družinskega zakonika)

V skladu z Zakonom o nepravdnem postopku se začasne odredbe za varstvo koristi otrok pod pogoji, ki jih določa družinski zakonik, izdajo po postopku, ki ga določa zakon, ki ureja zavarovanje.

12 Ali je mogoče dobiti pravno pomoč za kritje stroškov postopka?

Da, za kritje stroškov postopka je mogoče dobiti brezplačno pravno pomoč. O odobritvi brezplačne pravne pomoči odloča predsednik okrožnega sodišča. (2. člen Zakona o brezplačni pravni pomoči)

Brezplačna pravna pomoč po tem zakonu se lahko dodeli za pravno svetovanje, pravno zastopanje in za druge pravne storitve, določene z zakonom, za vse oblike sodnega varstva pred vsemi sodišči splošne pristojnosti in specializiranimi sodišči v Republiki Sloveniji, pred Ustavnim sodiščem Republike Slovenije in pred vsemi organi, institucijami ali osebami v Republiki Sloveniji, ki so pristojne za izvensodno poravnavanje sporov, ter kot oprostitev plačila stroškov sodnega postopka. (7. člen Zakona o brezplačni pravni pomoči)

Upravičenci po tem zakonu so: 1. državljani Republike Slovenije, 2. tujci z dovoljenjem za stalno ali začasno prebivanje v Republiki Sloveniji in osebe brez državljanstva (apatridi), ki zakonito prebivajo v Republiki Sloveniji; 3. drugi tujci pod pogojem vzajemnosti ali pod pogoji in v primerih, določenih z mednarodnimi pogodbami, ki obvezujejo Republiko Slovenijo; 4. nevladne organizacije in združenja, ki delujejo neprofitno in v javnem interesu ter so vpisane v ustrezen register v skladu z veljavno zakonodajo, v sporih z zvezi z opravljanjem dejavnosti v javnem interesu oziroma z namenom, zaradi katerega so ustanovljene; 5. druge osebe, za katere zakon ali mednarodna pogodba, ki obvezuje Republiko Slovenijo določa, da so upravičenci do brezplačne pravne pomoči. (10. člen Zakona o brezplačni pravni pomoči)

Oseba, ki je lahko upravičenec do brezplačne pravne pomoči, lahko zaprosi za brezplačno pravno pomoč v katerikoli fazi postopka (npr. ob začetku izvensodnega ali sodnega postopka, kakor tudi v katerikoli fazi postopka, ki že teče). Pri odločanju o prošnji za dodelitev brezplačne pravne pomoči se ugotavljajo materialni položaj prosilca in drugi pogoji, določeni s tem zakonom (redna brezplačna pravna pomoč). (11. člen Zakona o brezplačni pravni pomoči)

13 Ali je mogoče vložiti pritožbo zoper odločbo o starševski odgovornosti?

Da, pristojnost za odločanje o pritožbah zoper odločbe okrožnega sodišča ima višje sodišče. (36. člen Zakona o nepravdnem postopku) Pritožba se vložijo pri sodišču, ki je izreklo sodbo na prvi stopnji, v zadostnem številu izvodov za sodišče in nasprotno stranko. (342. člen Zakona o pravnem postopku)

14 V nekaterih primerih je morda treba pri sodišču ali drugem organu vložiti zahtevek za izvršitev odločbe o starševski odgovornosti. Kateri postopek se pri tem uporablja?

Izvršilni postopek je določen v Zakonu o izvršbi in zavarovanju. Za dovolitev izvršbe je stvarno pristojno okrajno sodišče, če zakon ne določa drugače. (5. člen zakona o izvršbi in zavarovanju)

Za odločitev o predlogu za izvršbo sodne odločbe o vzgoji in varstvu otroka in za samo izvršbo je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega ima stalno ali začasno prebivališče oseba, kateri je otrok zaupan v vzgojo in varstvo ali sodišče, na območju katerega ima stalno ali začasno prebivališče oseba, proti kateri je predlog za izvršbo vložen. Za neposredno izvršitev (238.e člen) je krajevno pristojno tudi sodišče, na območju katerega je otrok. (238.a člen Zakona o izvršbi in zavarovanju)

S sklepom o izvršbi se obveznost izročitve otroka naloži osebi, na katero se nanaša izvršilni naslov, osebi, od katere volje je odvisna izročitev otroka, ter osebi, pri kateri je otrok v času izdaje tega sklepa. V sklepu o izvršbi sodišče izreče, da dolžnost izročitve otroka učinkuje tudi proti vsaki drugi osebi, pri kateri je otrok v času oprave izvršbe. (238.c člen Zakona o izvršbi in zavarovanju)

Sodišče ob upoštevanju vseh okoliščin primera in tako, da bo zagotovljeno varstvo koristi otroka, odloči, da se izvršba sodne odločbe o vzgoji in varstvu otroka opravi z izrekanjem denarnih kazni zoper osebo, na katero se nanaša sklep o izvršbi, ali z odvzemom otroka in njegovo izročitvijo osebi, kateri je otrok zaupan v vzgojo in varstvo. (238.č člen Zakona o izvršbi in zavarovanju)

15 Kaj je treba storiti, da se odločba o starševski odgovornosti, ki jo izda sodišče v drugi državi članici, prizna in izvrši v tej državi članici?

Sodna odločba o starševski odgovornosti se prizna in izvrši skladno z Uredbo Sveta (ES) št. 2201/2003. Sodišče uporablja nepravdni postopek po določilih Zakona o nepravdnem postopku.

16 Na katero Sodišče v tej državi članici je treba vložiti zahtevek za izpodbijanje priznanja odločbe o starševski odgovornosti, ki jo je izdalo sodišče v drugi državi članici? Kateri postopek se uporablja v teh primerih?

Za obravnavanje zahtev za razglasitev izvršljivosti so pristojna vsa okrožna sodišča.

Za obravnavanje pravnih sredstev zoper sodne odločbe glede razglasitve izvršljivosti je pristojno sodišče, ki je razglasilo sodno odločbo za izvršljivo.

Sodišče uporablja nepravdni postopek skladno z določili Zakona o nepravdnem postopku.

Seznam okrožnih sodišč (244 KB)

17 Katero pravo se uporablja v postopku o starševski odgovornosti, če otrok ali stranki ne prebivata v tej državi članici ali imata različno državljanstvo?

Po Zakonu o mednarodnem zasebnem pravu in postopku se razmerja med starši in otroki se presoja po pravu države, katere državljani so. Če so starši in otroci državljani različnih držav, se uporabi pravo države, v kateri imajo vsi stalno prebivališče. Če so starši in otroci državljani različnih držav in tudi nimajo stalnega prebivališča v isti državi, se uporabi pravo države, katere državljan je otrok. (42. člen)

Spletna stran je del portala [Tvoja Evropa](#).

Veseli smo vaših [povratnih informacij](#) o uporabnosti informacij.

This webpage is part of an EU quality network

Zadnja posodobitev: 11/12/2020

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.